

i nogensomhelst Henseende at frænke de gjældende Bestemmelser. Der ligger desuden et overordentligt stort Omraade af Forretninger under dette Departement, thi der er ikke mindre end 3,200 Almueskoler med 4,000 Lærere foruden Seminarierne og Bøndehjstolerne, samt de private Underviisningsanstalter, som efterhaanden komme frem paa forskjellige Punkter, ogsaa paa Landet. Jeg vilde meget bedre have kunnet forstaae, hvad jeg ogsaa udtrykte ved første Behandling, at der fra den høitærede Minister var stillet Forslag om at affstafte Departementschefen for det andet Departement, da de Underviisningsanstalter, som ere henlagte under dette, nemlig polyteknisk Lærestanstalt, 12 lærde Stoler og Universitetet, alle have en selvstændig Bestyrelse, ere ganske anderledes organiserede og anderledes bragte til No; der er ikke saadanne store reformatoriske Forandringer at foretage ved dem som paa Almueskolevæsenets Omraade. — Jeg kan heller ikke forstaae, hvorledes Thinget kan forsvare at gaae ind paa det foreliggende Forslag. Jeg veed meget godt, at der ved tidligere Finantslove er taget det Forbehold, at denne Post skal bortfalde ved Vacance, og det er fuldkommen constitutionelt, at Ministeren, naar han ikke tiltroer sig med nogen Styrke at kunne forsvare Bevarelsen af denne Post, har fulgt et saadant Paalæg og har stillet det Forslag, han har stillet, men jeg siger, at nu er Diebliffet kommet, da Kampen skal føres om, hvorvidt vi skulle have en Overstoleldirecteur eller ikke. Det er let at tilveiebringe saadanne Forbehold paa Finantsloven — vi have seet mange af dem — naar der er en urolig reformatorisk Bestræbelse tilstede, som søger at gjøre Saadant gjældende, og Spørgsmaalet ikke ligger praktisk for, men nu ligger det for, nu skal det afgjøres, om det er Thingets Alvor at ville affstafte denne Post eller ikke. Jeg kan dog, som sagt, ikke forstaae, hvorledes Thinget vil gjøre dette uden at komme i Strid med sig selv og med de Love, det selv ved tidligere Leiligheder har givet. Det er visse Punkter, hvorefter jeg skal udtale mig, og jeg vil bede det ærede Thing om Undskyldning, hvis det skulde skee med nogen Vidtløstighed; men jeg anseer denne Sag for at være af meget stor Vigtig-

hed, og jeg frygter for, at man, naar den først engang er afgjort, ikke let vil komme tilbage derfra. Jeg nærer en saa fast Overbeviisning om, at det er nødvendigt at bevare denne Post, at jeg vilde troe, jeg havde svigtet min Pligt, hvis jeg ikke efter al min Evne stræbte hen til at beholde den. — Jeg har først tilladt mig at høre, at Forslaget i oeconomisk Henseende var slet, thi saaledes kalder jeg det, naar Tælen kun er om at bespare et muligt Sædtillæg og en eventuel Pension — Andet er det ikke, der ligger for, idet Forslaget gaaer ud paa at bevare hele Summen, 2,400 Rbd., som har været Overstoleldirecteurens Gage —, naar det ikke tillige kan godtgjøres, at der vindes Noget derved, men jeg troer at kunne paavise, at der tabes Noget. Selv om de Herrer ville sige: Der tabes Intet, vil jeg dog sige, at naar der ikke vindes Noget, er det ikke Umagen værd at gjøre den Slags Forandringer, ja selv om der kunde være Tale om at bespare 1,000 Rbd. paa denne Post, idet Forretningerne ved at udføres for et Honorar muligen kunne blive udførte for et mindre Beløb end det opførte, er dette dog en Gjenstand af en saadan Vigtighed for Almueskolevæsenet her i Landet, at der ikke kan tages Hensyn hertil. Det er netop et Spørgsmaal, som Folkethinget er kaldet til at holde sin Haand over, thi det er Folkethingets Pligt at sørge for Oplysningens Udbredelse her i Landet, og det skal derfor ikke forandre de Forhold i Staten, der tilsigte at fremme og udvikle Oplysningen og Underviisningen; men det er aabenbart, at naar man borttager Overstoleldirecteuren, borttager man den Organisation, som findes paa dette Punkt, uden at sætte noget Andet i Stedet. Derfor siger jeg, at Forslaget i oeconomisk Henseende er slet.

Jeg skal dernæst tillade mig at paavise, at det er i Strid med Lovgivningsmagtens seneste Foranstaltninger paa Skolevæsenets Omraade, om det end ikke saameget er i Strid med Lovens Bogstav — Sjøndt det ogsaa er dette — som isærdeleshed med Kongens Land. Rigsdagen har i sin Tid efter stærke Kampe vedtaget Ansættelsen af Overstoleldirecteuren. Der var stærk Modstand derimod væsentlig af de samme Mænd, som nu staae imod, men jeg stod dengang tvivlende; jeg afholdt mig fra at stemme